

E posibil ca cititorii acestei reviste să devină destul de confuzi citind mica scrisorică publicată aici (scrisă într-un mod personificator, desigur, și critic, distrugător de critic, cât se poate de critic!). Ba chiar să aibă o atitudine oarecum ostilă față de autorul acestor rânduri, considerând că ceea ce scrie este expresia unei profunde „inadaptări“ la ideea de educație, că este mult prea „plângăcios“, lipsit de seriozitate și neavând niciun orizont de așteptare. Îi asigur, cu tot respectul, că ar fi fost bine să fie așa, dar, din păcate, acest text nu face altceva decât să confirme și să reconstituie un sumbru tablou al unei Românie de secol XXI, profund sălbatică și inapoiată. Îi rog, totodată, să îmi scuze unele defecte și inadvertențe de ordin stilistic, căci nu a fost în intenția mea nici să devin un maestru al satirei sau al pamfletului. Așadar:

Dragă Domnule sistem universitar de învățământ din România anului 2015, mă adresez ție, asemeni oricărei entități birocratice și administrative, cu un sentiment al zădărnicii fiecărui gând și fiecărei acțiuni umane, dar având permanent în minte atributul pe care îl posezi cel mai pregnant: invincibilitatea! Căci ești, trebuie să o recunoaștem cu toții, invincibil în rigiditatea ta, în încremenirea în proiect și lipsa de eficiență. Niciun student creativ nu a reușit să te învingă până acum (deși au încercat atâția să te bombardeze cu tot felul de idei privind reformarea ta din temelii), nici măcar acțiunile furibunde ale câtorva studenți ajunși la capătul răbdării din pricina mizeriei din cămine, decizi în organizarea de proteste spontane sau autorizate. De aceea, doresc să îți adresez câteva deloc tandre, dar lucide mulțumiri, ce se vor constitui în descrierea experienței mele (ce a căpătat, de-a lungul timpului, nuanțe grotești!) prin labrintul educației universitare din România:

1) Îți mulțumesc că ai reușit să îmi faci praf idealismul de care am dat dovadă (așa sunt cei cărora le plac literatura, filosofia și, în genere, științele umaniste, ce poți să faci?) atunci când am intrat la facultate, crezând că aici vom avea toate condițiile materiale și spirituale pentru a ne dezvolta intelectual și pentru a păstrunde victorioși pe piața muncii din România. Că noi, studenții, vom avea la dispoziție toate pârghiile prin care să devenim liderii României de mâine, pentru a schimba odată și odată țara aceasta în bine, pentru a o elibera de caricaturile politice pe care le vedem zilnic săltate de DNA (pentru acuzații de furt, furt, de fiecare dată despre marea corupție este vorba!), pentru a o dezvolta, pentru a elibera generațiile '50, '60, '70 și '80 de îndobitocirea provocată de comunism. M-am înșelat amarnic: am întâlnit, înainte de toate, o clădire care nu îmi inspira prea multă încredere din punct de vedere arhitectonic, apoi toalete insalubre, săli de curs mici, neavând câteodată nici măcar scaune. Apoi: am întâlnit profesori universitari aroganți, plictisiți, sictiriți, și care aveau multe pretenții și puțină pasiune. Doamnele secretare s-au dovedit a fi grețoase, la fel de plictisite precum profesorii: Păi, de aia sunt plătite secretarele noastre dragi, pentru a nu răspunde la telefon și a se comporta sub orice critică cu studenții. Din când în când, mai aruncă și câte un „tu ce secție ești mă“, răstit (cazul meu). Senzația mea a fost că, efectiv, numănu-i nu îi pasă de studenți. Mi-am dat seama că acest sistem este mort de ceva vreme, rezistând de azi pe mâine doar prin forța inerției și prin banii veniți de la taxe de admitere și locurile cu taxă.

2) Îți mulțumesc că m-ai ajutat să înțeleg că nu ești decât o mare afacere, atât la stat, cât și la privat (o spun cu toată responsabilitatea de care sunt capabil, deși lucrul acesta elementar este

știut de toată lumea: facultățile private, cu excepția câtorva onorabile, semnifică o grosolană afacere, menită a-i îmbogăți pe indivizi diverși, ajunși de regulă la „butoane”, în urma unei glorioase cariere din trecut de activiști PCR; nu se învață nimic acolo, gradul de exigență academică e aproape nul, iar diplomele de licență se iau cu o ușurință fenomenală, de multe ori profesorii nefiind atenți nici atunci când studenții ezită să folosească corect chestiuni elementare, precum modul de citare sau stilurile de citare: fie că vorbim de sistemul european/francez, fie că vorbim de Harvard citation style), încasând de la viitori studenți, la sesiunea de admitere, fie că vorbim de licență sau de master, sume cuprinse între 120 RON și 250 RON. Având în vedere suplimentarea în fiecare an a numărului de locuri, să calculăm oare la vreo 300 și ceva de studenți câți bani se iau? De asemenea: taxă pentru permis de bibliotecă (25 RON!), din viză pentru același permis (15 RON!), restanțe (50 RON fiecare restanță!), ca să nu mai vorbim de taxa de studii pentru locurile de taxă: 3100 RON (mă refer exclusiv la facultățile cu profil umanist, singurele pe care le cunosc), o sumă astronomică pentru nivelul de trai al românilor. Am încercat în zadar să aflu unde se duc acești bani, nimeni nu a reușit să îmi explice. O să spuneți: „dar și în Occident și în SUA taxele sunt chiar mai mari!”. De acord, dar cum arată universitățile occidentale și americane, începând de la exteriorul clădirii/interiorul ei și terminând cu prestația și dedicația profesorilor? Din nou, am acea senzație de absurditate a condiției de român, de nefiresc al tuturor lucrurilor. Cum poți oare - mă întrebam adeseori în sinea mea - să pui o taxă de 25 RON pentru eliberarea unui permis de bibliotecă, câtă vreme acea bibliotecă nu are cărți recent apărute (de regulă, este maculatură din anii '80), sau servicii de calitate? Întrebări, desigur, retorice!

3) Galeria profesorilor universitari este una bogată. Astfel că putem întâlni de la tipul clasic de profesori, cu un stil de predare scortșos și rigid, parcă încremenit în timp, până la profesori plini de pretenții, dar care însă nu oferă mai nimic studenților, nici măcar o minimă atenție. Astfel, am avut parte de tot felul de nefericite experiențe. Una dintre ele, care mi-a provocat o stupoare greu de digerat și acum, este legată de examenul de la disciplina ideologiei politice contemporane, când, cercetându-mi lucrarea predată înainte cu o săptămână, despre marxism-leninism, m-a apostrofat reproșându-mi, cu niște cuvinte pe care nu le voi uita prea curând că: „asta nu e o lucrare științifică. Dacă vrei să critici marxismul, nu citezi pe Patapievici, pentru că el este implicat ideologic, nu este obiectiv“. Ce voia să spună domnul profesor, într-un limbaj mai simplu? Că, în fond, în analiza mea asupra marxismului și apoi asupra leninismului (Lenin fiind primul care a reușit să întrupeze istoric marxismul, în sensul înfăptuirii Revoluției Bolșevice din 1917), trebuie citați doar cercetători obscuri, din obscure instituții de cultură, deoarece ceilalți au fost implicați oarecum în cealaltă tabără. Cu alte cuvinte, mă întrebam distrat, bun, să îl lăsăm pe Horia Roman-Patapievici, care nu a fost un disident, ci este doar un strălucit eseist și om de cultură, dar cum rămâne cu marii luptători antocomuniști: Ronald Reagan, Papa Ioan Paul al II-lea, Margaret Thatcher, Václav Havel, Lech Wałęsa sau, la noi, în cadrul disidenței din străinătate, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Vlad Georgescu? Aceștia nu ar mai trebui citați doar pentru că opinează asupra caracterului criminal, imoral și ilegal al comunismului? Dar asta a și reprezentat comunismul: un regim fioros, criminal și ilegal, impus cu forța armelor în România odată cu instalarea primului guvern pro-comunist, condus de dr. Petru Groza. Mărturisesc că nu înțeleg această logică, adică aceasta cu cercetătorii „obiectivi“. Desigur, a venit și momentul deloc glorios al licenței, ce a atins paroxismul în materie de penibil. Și aici protagoniști au fost toți profesorii, care și-au croit un fel de critică ad-hoc asupra unei lucrări de licență pe care... evident că nu au citit-o! Mă întreb: cum naiba reproșezi ceva lucrării de diplomă a unui student, fără a o fi citit deloc? Nu cumva seamănă asta cu superficialitate,

impostură, ipocrizie, adică exact atributele de care ne spuneau profesorii să ne ferim pe cât posibil? Eu aș zice că da. Un alt caz relevant în materie de decepții provocate de acest sistem este acela reprezentat de situația prin care a trecut o colegă de facultate, una dintre cele mai bune și inteligente în seria noastră: muncind cu spor și sârg la propria lucrare de licență, consacrată Rusiei în trecerea de la comunism la libertate (anii 1991-1999), alături de coordonatorul său, aceasta a aflat, în ultimul moment, adică în momentul susținerii publice a lucrării, că nu poate trece pe lucrare numele coordonatorului său, adică al omului care a sfătuit-o, ajutat-o, îndrumat-o! Foarte interesant! Este de fapt o jignire adusă atât colegei mele, cât și profesorului său coordonator. Concluzia ei este una foarte amară, tristă și firească totodată: „Ce o să îmi amintesc cel mai bine în urma unei lucrări de licență la care am muncit, în echipă, vreo 6 luni? Că am renunțat la orice iluzie (nu erau prea multe oricum) privind sistemul de învățământ românesc, cu toate fabuloasele lui aspecte relative. O să susțin mereu ca modelele pe care le-am întâlnit aici sunt simple excepții“. Cuvintele descriu exact starea jalnică în care se află sistemul de educație din România.

4) Ajungând la sfârșitul falsei mele epistole, adresate ție, dragă Sistem de învățământ universitar din România, aș cam îndrăzni să îți adresez rugămintea urgentă de a te reforma, și asta cât mai repede. România nu va fi o mare putere nucleară, nici una militară, dar are o șansă să devină o mare putere culturală, iar prin una din ramurile diplomației - diplomația culturală - să devină un factor de coeziune între Est și Vest. Dacă ne vom rata și șansa aceasta, probabil că nu vom mai avea nicio speranță de a ne impune, cumva, lumii întregi. Altminteri, ne vom lăsa îndobitociți de tot felul de teorii conspiraționiste, mai nou antiamericane, doar de dragul de a fi antiamericane, conform căroră alte universități de prestigiu ne „vânează“ cei mai buni dintre elevi, olimpici naționali și internaționali (vezi: http://stiri.tvr.ro/cei-mai-buni-elevi--olimpicii-roman-i-sunt-recrutati-de-cele-mai-importante-universitati-din-lume_62269.html

). În loc să fim revoltați că olimpicii noștri aleg SUA (universități ca Princeton, MIT, Harvard) sau Anglia (Oxford, printre altele). Nu e de ajuns să afirmăm: „iată, ce elite avem, bravo lor, sunt de-ai noștri, suntem mândri că suntem români!“, căci acestea sunt vorbe goale, expresia a unui patriotism găunos și lipsit de sens, trebuie să și facem ceva pentru acești tineri sau măcar să încercăm.

Cosmin Stancu